

Schriftelijke vragen

Vrijstelling leerplicht op grond van artikel 5 onder b Leerplichtwet 1969

Goed onderwijs is het recht van ieder kind. Onderwijs is essentieel voor de sociale en educatieve ontwikkeling van kinderen én voor gelijke kansen in de samenleving. Daarom vindt D66 Nieuwkoop het belangrijk dat onze gemeente actief blijft werken aan passende onderwijsmogelijkheden voor iedereen, en goed zicht houdt op kinderen die niet naar school gaan.

Op grond van artikel 5b van de Leerplichtwet 1969 kunnen ouders voor hun kind een vrijstelling van leerplicht aanvragen, wanneer zij gezien hun levensovertuiging bedenken hebben over alle scholen binnen redelijk bereik van hun woning. In 2017 betrof het landelijk ongeveer 800 kinderen. In het schooljaar 2023-2024 is dit aantal gestegen naar 2.475 en de meest recente schatting komt uit op circa 2.850 leerlingen.¹

In een arrest van de Hoge Raad van 21 april 2026 is het toetsingskader voor vrijstellingen op grond van artikel 5b verduidelijkt en aangescherpt. Indien er een openbare school in de buurt is, zal een beroep op dat artikel voortaan in slechts zeer uitzonderlijke gevallen gehonoreerd worden.² Beroepsvereniging en kenniscentrum Ingrado heeft op grond van het arrest een handreiking voor gemeenten opgesteld.³ Tevens heeft het OM aangegeven weer te zullen handhaven op overtredingen van de Leerplichtwet 1969.

Verschillende gemeenten hebben al aangekondigd geen vrijstellingen meer op basis van artikel 5 onderdeel b te zullen verlenen, omdat er voldoende openbaar onderwijs beschikbaar is. Zij gaan handhavend optreden als kinderen niet bij een onderwijsinstelling ingeschreven worden. Bij onze fractie roept dat vragen op over de stand van zaken in de gemeente Nieuwkoop.

Vragen:

1. Kan het college aangeven hoeveel kinderen in de gemeente Nieuwkoop momenteel een vrijstelling van leerplicht hebben op grond van artikel 5b LPW?

¹ [Leerplichtambtenaren twijfelen: moeten 2.500 thuisonderwijskinderen de klas in? | Binnenland | NU.nl](#)

² [Hoge Raad: leerplichtvrijstelling openbaar onderwijs alleen in uitzonderlijke gevallen | Hoge Raad](#)

³ [Handreiking omgaan met vrijstellingen 5 onder b na uitspraak Hoge Raad](#)

- a. Hoe heeft dit aantal zich de afgelopen vijf jaar ontwikkeld?
2. Op welke wijze houdt het college zicht op de ontwikkeling, het welzijn en de onderwijskansen van kinderen die vrijgesteld zijn van leerplicht op grond van artikel 5b LPW?
 - a. Worden ook deze kinderen bijvoorbeeld opgeroepen door een schoolarts? Of zijn zij op enigszins andere wijze in beeld bij onze welzijnsinstanties?
3. In het jaarverslag van leerplicht voor het schooljaar 2024-2025 van de gemeente Nieuwkoop staat dat ouders geen toestemming hoeven te vragen voor vrijstellingen onder artikel 5b. Zij sturen een kennisgeving naar de leerplichtconsulent, waarmee vrijstelling van rechtswege is verleend. Dat strookt echter niet met de wijze waarop Ingrado over de rol van gemeenten spreekt. Zij stelt dat gemeenten beroepen beoordelen binnen de geldende wettelijke kaders en op basis van de actuele jurisprudentie. Hoe kijkt het college naar haar rol in het verlenen en verlengen van vrijstellingen, het onderhouden van contact met ouders, en het houden van toezicht op de kinderen waarover het gaat?
4. Op welke wijze beoordeelt de gemeente momenteel aanvragen en verlengingen van vrijstelling op grond van artikel 5b LPW?
5. Welke informatie moeten ouders aanleveren bij hun aanvraag, en hoe toetst de gemeente of er daadwerkelijk sprake is van overwegende bedenkingen tegen alle scholen binnen redelijke afstand van de woning?
6. In welke mate zal het college de handreiking zoals opgesteld door Ingrado volgen?
7. Heeft het arrest van de Hoge Raad gevolgen voor de wijze waarop de gemeente Nieuwkoop in het vervolg zal beoordelen of een vrijstelling verleend wordt?
8. Is het college van Nieuwkoop voornemens om, net als andere gemeenten, voortaan geen vrijstellingen meer te verlenen op grond van artikel 5b LPW?
9. Treedt het college momenteel handhavend op wanneer kinderen niet worden ingeschreven op het basisonderwijs (al dan niet vanwege een vrijstelling op grond van artikel 5b LPW) en heeft het arrest van de Hoge Raad hier invloed op?
10. Wat is het gevolg van het arrest van de Hoge Raad op leerlingen binnen de gemeente Nieuwkoop die momenteel een vrijstelling onder artikel 5b LPW hebben?
11. Is het college voornemens een overgangsregeling toe te passen voor reeds verleende vrijstellingen op grond van artikel 5b, en zo ja, hoe ziet deze eruit?

Alvast hartelijk dank voor de beantwoording.

Ingediend door:

Mike Verlaan en Marit Kragtwijk